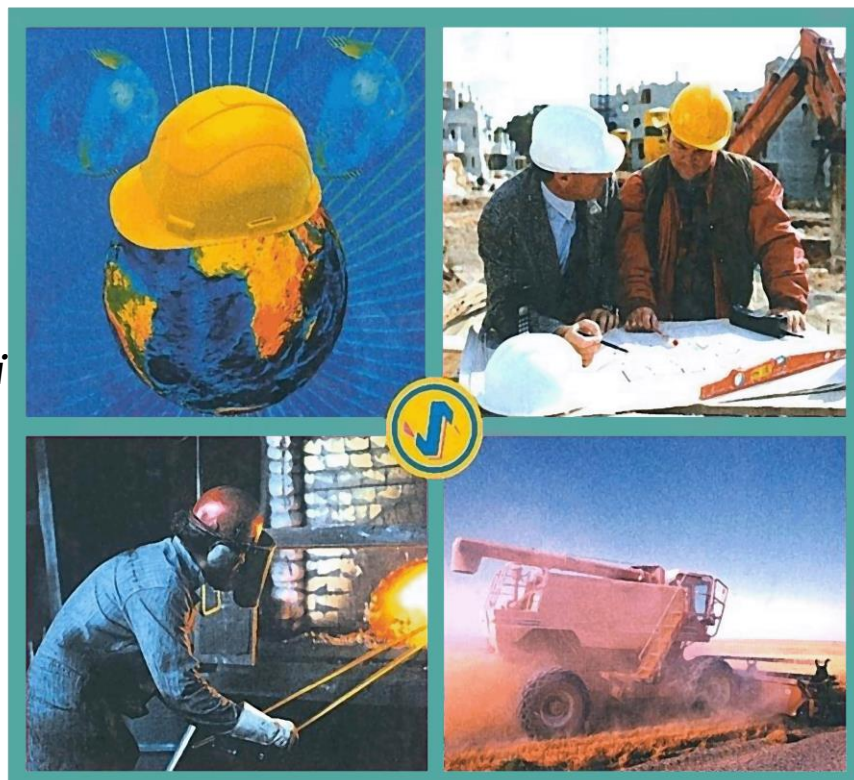

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЛИПКОВАТІВСЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПП «ПОЛТАВСЬКИЙ ЛИВАРНО-МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД»

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ СИСТЕМ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ, ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

*Матеріали
ІХ Всеукраїнської
науково-практичної
Інтернет-конференції
27-28 березня
2024 року*

**Полтава
2024**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЛИПКОВАТІВСЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПП «ПОЛТАВСЬКИЙ ЛИВАРНО-МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД»**

**ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ СИСТЕМ
БЕЗПЕКИ ПРАЦІ, ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА
ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Матеріали

*ІХ Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції
27-28 березня 2024 року*

**Полтава
2024**

Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції (Полтава, 27-28 березня 2024 р.) / ПДАУ: ред. кол., О.М. Костенко, Н.М. Опара, В.В. Дудник, О.У. Дрожчана. Полтава: ПДАУ, 2024. – 155 с.

Конференція проведена за підтримки Міністерства освіти і науки України та зареєстрована в ДУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ) за №129 від 05.02.2024 р.

Рекомендовано до друку вченою радою інженерно-технологічного факультету Полтавського державного аграрного університету, протокол № 13 від 03.04.2024 р.

У збірці представлено матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції за результатами досліджень інноваційних аспектів систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності.

Матеріали тез призначені для наукових співробітників, науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти всіх рівнів підготовки, керівників і фахівців підприємств агропромислового комплексу.

Відповідальність за зміст наданих матеріалів, точність наведених даних, а також відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Редакційна колегія: *Костенко О.М.*, доктор технічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи ПДАУ; *Опара Н.М.*, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, професор кафедри механічної та електричної інженерії ПДАУ; *Дудник В.В.*, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри механічної та електричної інженерії; *Дрожчана О.У.*, старший викладач кафедри механічної та електричної інженерії ПДАУ.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «БЕЗПЕКА ЖИТТЯ ТА ПРАЦІ»

<i>Басова Ю. О., Проценко О. Ю., Качур С. В.</i> ЕЛЕКТРИЧНА БЕЗПЕКА НА ПРОМИСЛОВОМУ РОБОЧОМУ МІСЦІ	9
<i>Бичков Я. М.</i> ЗАКОНОДАВЧІ ПЕРСПЕКТИВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ У ЕНЕРГЕТИЦІ	12
<i>Близнюк М. М.</i> СЕРТИФІКАТНА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ»	13
<i>Гаген О. С., Дрожчана О. У.</i> ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ – ОСНОВА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	19
<i>Дмитренко А. С., Дрожчана О. У.</i> БІОБЕЗПЕКА ТА ВИКОРИСТАННЯ ПЛАСТИКУ	21
<i>Дрожчана О. У.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ	23
<i>Дударь Н. І.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ПІД ЧАС ЕКСПЛУАТАЦІЇ МАШИННО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ	25
<i>Дудник В. В., Дрожчана О. У.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ ЗДОРОВИХ І БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	27
<i>Заплатинський В. М.</i> МЕДИЧНА ТЕМАТИКА У НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМАХ З БЕЗПЕКИ	30
<i>Іванілов В. В., Дрожчана О. У.</i> БІОБЕЗПЕКА ПРИ УТИЛІЗАЦІЇ ТРУПІВ ТВАРИН НА ФЕРМІ	34
<i>Кайдар Т. В., Дрожчана О. У.</i> БЕЗПЕКА В ЛАБОРАТОРНИХ УМОВАХ	36

Колошко Ю. В. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРЕВЕНТИВНИХ ПРОГРАМ ТА ЗАХОДІВ З ПРОФІЛАКТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З УМОВАМИ ПРАЦІ, УКРАЇНСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ЗРАЗКАМИ	37
Кондель В. М., Молчанов П. О. ОСОБЛИВОСТІ ПРАЦЕОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	40
Левченко Ю. В., Заславець В. О., Вусик С. Р. ДІАГНОСТИКА ОБЛАДНАННЯ ЯК СПОСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ РІВНЯ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ	43
Мельник А. А., Марич В. М. РОЗВИТОК ВТОМИ ТА ПЕРЕВТОМИ У ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	47
Навроцький І. С., Кондель В. М. ШЛЯХИ ВИЯВЛЕННЯ І ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВУ В ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРИ	50
Опара Н. М., Савченко О. А. ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ І ГІГІЄНИ ПРАЦІ В ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННІ	55
Опара Н. М., Популях В. Є. НЕБЕЗПЕЧНІ ТА ШКІДЛИВІ ВИРОБНИЧІ ФАКТОРИ ТА УМОВИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ	57
Опара Н. М., Гаркуль В. В. ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОГО КОРИСТУВАННЯ ЕЛЕКТРОСАМОКАТАМИ	59
Палій В. М., Коломієць Т. М., Макаренко М. Г., Шевченко І. О. МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я В КОЛЕКТИВІ: ПРОБЛЕМИ І РІШЕННЯ	63
Проценко Є. М., Дрожчана О. У. БЕЗПЕКОВИЙ КОМПОНЕНТ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ	67
Семенов А. О., Сахно Т. В., Семенова Н. В. ФОТОБІОЛОГІЧНА НЕБЕЗПЕКА УФ-ЛАМП В ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСАХ ЗНЕЗАРАЖЕННЯ ТА СТИМУЛЯЦІЇ ПРОЦЕСІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	70

Стецюк Н. К., Уряднікова І. В.
ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ПРАЦІВНИКІВ
ВОДОКАНАЛІВ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ЗАГРОЗ 73

Ткаченко Л. В.
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРЕОГРАФІЇ 76

Тучапєць В. М., Фірман В. М., Марич В. М.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ В
ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ 80

Федьків О. О., Попов С. В., Харченко С. О.
БЕЗПЕКА ПРАЦІ ПІД ЧАС ЕКСПЛУАТАЦІЇ
ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ 82

СЕКЦІЯ «НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ»

Бондаренко В. П., Літвінов П. Ю.
НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ВОЄННОГО ЧАСУ: ВИДИ ТА ДЖЕРЕЛА
ВИНИКНЕННЯ 86

Кобрін І. П., Уряднікова І. В.
ВОДОПОСТАЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ РИЗИКІВ
ТА ВИКЛИКІВ 89

Опара Н. М.
БЕЗПІЛОТНІ ЛІТАЛЬНІ АПАРАТИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ 93

Опара Н. М., Дударь Н. І.
ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ НЕБЕЗПЕК 98

СЕКЦІЯ «ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДОВКІЛЛЯ»

Бараболя О. В.
ПРОГНОЗУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР
ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ 103

Білявська Л. Г., Білявський Ю. В.
ВИКОРИСТАННЯ СЕЛЕКЦІЙНИХ РОЗРОБОК У ПРАКТИЧНОЇ
ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНОГО ФАХІВЦЯ З АГРОНОМІЇ 105

2. Дослідження: 80% всього ПЗ в Україні – неліцензійне Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://surl.li/rysnu> (дата звернення : 21.03.2024)

3. Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] : Закон України від 23.12.1993р. № 3793-ХІІ (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2581-VIII від 04.11.2018 р.). – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3792-12>. (дата звернення : 21.03.2024)

4 Басова Ю. О., Шурдук І. В., Кожушко Г. М Патентознавство та ліцензування : навч. посіб. Полтава : ПУЕТ, 2019. 165 с.

5 Басова Ю., Левченко Ю. Охороноздатність комп'ютерних програм і їх окремих елементів. Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції. Полтава: ПДАУ. 2023 С. 158-161

6. Пермінова С. О., Чуй М. І. Комп'ютерне піратство в Україні як стримуючий фактор розвитку економіки. Актуальні проблеми ефективності використання потенціалу економіки країни: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро. 2017. С. 40-42.

СЕЛЕКЦІЙНІ РОЗРОБКИ ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

*Білявська Л. Г., доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри
селекції, насінництва і генетики,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава*

Сьогодні в сільськогосподарському виробництві сорти, як селекційні інноваційні розробки є важливим засобом підвищення врожайності, ефективності виробництва та прибутковості. Селекційні розробки (сорт, гібрид, лінія) у сільському господарстві - це біологічний об'єкт, який здатний зберігати індивідуальні властивості та передавати їх кожному наступному поколінню. Завдяки цьому можна безперервно покращувати насіння та їх якість та посівні властивості, й звичайно, використовувати його як засіб інтенсифікації сільського господарства.

В Україні продовжують інтенсивно реєструвати інноваційні селекційні розробки як українські, так й зарубіжні. Вони активно впроваджуються у виробництво та окремі гарно себе показують. Використання українських сортів поступово зменшується, а серед іноземних – зустрічаються досить конкурентоспроможні.

Проте конкурентоспроможність останніх поступово зростає. Виробнича та економічна цінність більшості сортів ретельно вивчена і описана в численних наукових працях. Однак нові сорти потрібно постійно вивчати, особливо в сьогоднішніх складних умовах, особливо за зміни клімату.

Таким чином, селекційні розробки, як об'єкт інтелектуальної власності, є важливим і значним стимулятором наукового розвитку. Проте надійна система захисту прав на сорти не завжди є надійною та ефективною. Проголошений

Україною курс на інтеграцію до ЄС та членство в СОТ, безперечно, передбачає обов'язкову правову підтримку та захист прав інтелектуальної власності, особливо у сфері селекції та інноваційних досягнень у сфері сортів рослин.

Україна є членом (з 1995 року) Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин (UPOV). Вона вже приєдналася до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин 1991 року. У 2006 році було ратифіковано Акт Конвенції, який дозволяє охороняти новостворені сорти [1-2]. Сьогодні неправомірне використання сорту насамперед порушує права будь-якого правовласника. Ці порушення значно ускладнюють плідну співпрацю України з іншими іноземними державами. Ці втрати для власників сортів можуть становити 4-5%. У країнах СНД цей показник може сягати 30% і більше [3].

При здійсненні звичайної експертизи, установа має право та певні повноваження у сфері охорони прав на сорти рослин. Зокрема, проводити експертизу новоствореного сорту, приймати рішення про державну реєстрацію сорту та/або видачу патенту на сорт. Патент - це юридичний факт, який дає майнові права інтелектуальної власності на винахід [4-5]. Майнові права інтелектуальної власності є чинними від дати публікації відомостей про видачу патенту. Будь-якому автору належать особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" включає право авторства та право на ім'я створеного автором винаходу (сорту чи цінної моделі). Право авторства є невід'ємним особистим правом і охороняється безстроково. У патентному праві існує презумпція авторства на сорт, згідно з якою особа, зазначена в патенті на винахід (сорт), вважається селекціонером.

Важливим елементом у розробці сучасних селекційних програм для поліпшення культурної сої є ідентифікація ознак. Порівняно з багатьма видами сільськогосподарських культур, соя має відносно низький рівень генетичної мінливості, що ускладнює селекційний процес. Розробка підходів до диференціації та ідентифікації сортів цієї культури дуже важлива для генетичних і селекційних досліджень, а також для захисту авторських прав.

Висока комерціалізація та конкуренція на ринку сої сприяють поширенню негативних явищ, перешкоджають виробництву цієї культури та порушують права вітчизняних селекціонерів. Так, для збереження вітчизняних селекційних досягнень необхідно надати гарантії від несанкціонованого розповсюдження насінневого матеріалу, а також запровадити відповідальність за неправомірне використання сортів рослин (ввезення сортів сої, не зареєстрованих у Реєстрі сортів рослин); важливою складовою залишається роль держави у виявленні порушників майнових прав на сорти рослин; поширення в Україні ГМО сортів; значне скорочення частки сортів, виведених класичними методами селекції.

Кожен селекціонер повинен знати наступні положення:

- порядок набуття сортом рослин правового статусу об'єкта інтелектуальної власності
- порядок, умови, принципи та процедуру набуття прав на сорти рослин

- роль та значення міжнародних актів (UPOV, CPVO) в діяльності України у сфері правової охорони сортів рослин;
- законодавче, нормативно-правове та юридичне забезпечення європейської інтеграції у сфері правової охорони нових сортів;
- загальне та спеціальне законодавство України у сфері охорони прав на сорти рослин (Міжнародна конвенція з охорони прав на сорти рослин, Закони України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про насіння і садивний матеріал», «Про науково-технічну експертизу», «Цивільний кодекс» та інші);
- юрисдикція уповноваженого закладу у сфері охорони прав на сорти рослин;
- документи, що підтверджують авторство сорту, державну реєстрацію сорту та його правову охорону;
- види договорів у сфері майнових прав інтелектуальної власності на сорти рослин;
- документи, що підтверджують право на виробництво та реалізацію насіння (садивного матеріалу);
- механізм нарахування роялті селекціонерам (авторам сортів) та захист майнових прав власників сортів;
- права та обов'язки представників у сфері інтелектуальної власності на сорти рослин.

Найчастіше цими питаннями займаються наукові селекційні установи Національної академії аграрних наук України (відділи впровадження інноваційних розробок, юристи тощо), оскільки ці селекційні досягнення є власністю установи або компанії. Тому всі створені сорти мають надійний захист у країні, де вони поширюються. Слід пам'ятати, що іноді селекціонер може бути і власником сорту. Самостійно проводити селекційні дослідження, насінництво створених сортів, вживати необхідних заходів та застосовувати чинне законодавство у сфері охорони прав на сорти рослин; розробляти проекти нормативних документів, пов'язаних з державною реєстрацією сортів рослин та прав на них; надавати консультації з питань ефективного насінництва та комерційного обігу сортів.

Таким чином, оволодіння спеціалізацією селекціонера безпосередньо пов'язане з опануванням низки інших спеціалізацій.

Список використаних джерел

1. Жмурко О. В. Міжнародний союз з охорони нових сортів рослин. Насінництво. 2003. №7. С. 8–11.
2. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 2 грудня 1961 року, ратифікована Законом України від 2 серпня 2006 року № 60-V.
3. Матвієць В. Г., Абрами Л. М., Сонець Т. Д. Використання сорту рослин як об'єкта права інтелектуальної власності / Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2015. Вип. 58 (II). С. 184–191.
4. Гареев Є. Ш. Правова охорона винаходів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право»; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2007. 20 с.

5. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17 жовтня 2012 року № 12.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ВЛАСНОСТІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

Губа Л. М. кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та логістики,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,

Басова Ю. О., кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри механічної та електричної інженерії,
Барабаш В. О., здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава

Штучний інтелект стає не лише потужним інструментом для вирішення складних завдань у багатьох сферах, але й створює нові виклики та можливості у сфері інтелектуальної власності. Поява штучного інтелекту породжує питання про те, як захищати творчість, результати наукових досліджень та інтелектуальну власність в умовах, коли значну частину цих результатів створюють алгоритми та комп'ютерні програми [1, 2].

Навколо даної галузі наразі існує певний законодавчий вакуум, який потрібно швидко заповнити. Першим кроком є узгодження того, які саме цінності мають бути закріплені, та яких правил дотримуватись. Існує безліч рамок та керівних принципів, але вони здійснюються нерівномірно, і жодна з них не є справді глобальною. Штучний інтелект глобальний, тому сьогодні потрібний глобальний інструмент для його регулювання [3].

Генеральна конференція ЮНЕСКО (UNESCO General Conference) 24 листопада 2021 року прийняла Рекомендацію з етики штучного інтелекту [3]. Цей документ має на меті зменшити ризики та труднощі, пов'язані із штучним інтелектом, особливо з погляду посилення існуючої нерівності, а також наслідків для прав людини. В обговоренні проекту Рекомендації взяли участь представники 55 країн. У результаті проект було одноголосно підтримано 193 країнами, що входять до ЮНЕСКО [4]. Державам-членам ООН рекомендовано застосовувати положення Рекомендації про етичні аспекти ШІ та вжити належних заходів, у тому числі законодавчого характеру, відповідно до конституційної практики та структур управління кожної держави з метою втілення в життя на їх територіях принципів, закріплених документом [5].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 вересня 2020 р. № 113 затверджено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні [6]. Цією Концепцією визначаються мета, принципи та завдання розвитку технологій ШІ в Україні як одного з пріоритетних напрямів у сфері науково-технологічних досліджень.